

Unia Europejska

- drużyna państw!

Skuteczni już na starcie! - projekt popularyzacji postaw obywatelskich w środowisku uczniowskim - Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych w 2025 r. od Ministra Edukacji Narodowej w ramach konkursu „Młodzi obywatele” na podstawie umowy zawartej 21 lipca 2025 r. Wartość dofinansowania: 162 700 PLN. Całkowita wartość zadania: 180 800 PLN.

Czym jest Unia Europejska?

Unia Europejska (UE) to unikalna wspólnota polityczno-gospodarcza, zrzeszająca 27 państw europejskich. Jej celem jest zapewnienie pokoju, dobrobytu, bezpieczeństwa i współpracy między krajami członkowskimi. Jej początki sięgają 1951 roku, kiedy to sześć państw (Francja, Niemcy, Włochy, Belgia, Holandia i Luksemburg) utworzyło Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. W 1957 roku podpisano Traktaty Rzymskie, które powołały do życia Europejską Wspólnotę Gospodarczą. W kolejnych dekadach wspólnota rozszerzała się o nowe kraje i kompetencje. Przełomowym momentem był **Traktat z Maastricht z 1992** roku, który formalnie ustanowił Unię Europejską i wprowadził wspólną politykę zagraniczną oraz zapoczątkował Unię Gospodarczą i Walutową. W 2004 roku miało miejsce największe rozszerzenie UE, obejmujące m.in. Polskę.

Dwa najważniejsze akty prawne określające funkcjonowanie Unii Europejskiej to Traktat o Unii Europejskiej (TUE) oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Traktat o Unii Europejskiej, znany także jako Traktat z Maastricht (1992), ustanawia podstawowe zasady funkcjonowania UE, jej cele, wartości oraz strukturę instytucjonalną. Określa m.in. zasady obywatelstwa UE, mechanizmy współpracy między państwami członkowskimi oraz ramy wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. TUE definiuje także sposób przyjmowania nowych członków i procedury zmiany traktatów.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), wcześniej znany jako Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, zawiera szczegółowe przepisy dotyczące funkcjonowania UE w różnych obszarach polityki – takich jak rynek wewnętrzny, konkurencja, rolnictwo, transport, środowisko czy ochrona konsumentów. Reguluje także kompetencje instytucji unijnych oraz zasady podejmowania decyzji.

Obecnie Unia Europejska skupia 27 państw członkowskich:

Austria

Belgia

Bulgaria

Chorwacja

Cypr

Czechy

Dania

Estonia

Finlandia

Francja

Grecja

Hiszpania

Holandia

Irlandia

Litwa

Luksemburg

Łotwa

Malta

Niemcy

Polska

Portugalia

Rumunia

Słowacja

Słowenia

Szwecja

Węgry

Włochy

Główne instytucje Unii Europejskiej

1. Parlament Europejski - Parlament Europejski jest jedyną instytucją UE wybieraną w wyborach bezpośrednich.

Zadania Parlamentu Europejskiego:

- ★ Reprezentuje obywateli UE
- ★ Tworzy prawo wspólnie z Radą UE
- ★ Nadzoruje inne instytucje

Struktura Parlamentu Europejskiego:
- **720 Posłów**

W skład Parlamentu Europejskiego
wchodzi 720 posłów
wybieranych w wyborach
bezpośrednich.
- **26 Komisji parlamentarnych**

W ramach przygotowania prac
zgromadzenia plenarnego
Parlamentu posłowie uczestniczą
w pracach komisji zajmujących się
poszczególnymi obszarami, takimi
jak np. sprawy zagraniczne,
prawa człowieka, rozwój,
bezpieczeństwo i obrona
czy zdrowie publiczne.
- **8 grup politycznych**

Posłowie zasiadają w grupach politycznych, co oznacza, że są oni zorganizowani nie według narodowości, lecz według przynależności politycznej.

Liczba posłów Parlamentu Europejskiego z danego kraju jest w przybliżeniu proporcjonalna do liczby ludności kraju. Obowiązuje tu zasada **degresywnej proporcjonalności**, która polega na tym, że większe państwa (z większą liczbą ludności) mają więcej mandatów niż mniejsze, ale jednocześnie poszczególny poseł z większego państwa reprezentuje większą liczbę obywateli niż poseł z mniejszego państwa – „im większe państwo, tym więcej mandatów ogółem, ale mniej mandatów w przeliczeniu na mieszkańca”.

Pracami Parlamentu Europejskiego i jego organów kieruje Przewodniczący. Obecną Przewodniczącą Parlamentu Europejskiego jest Roberta Metsola z Malty.

2. Rada Unii Europejskiej („Rada Ministrów”) - to główny organ decyzyjny UE, w którym zasiadają ministrowie państw członkowskich.

Zadania Rady Unii Europejskiej:

- ★ Reprezentuje rządy państw członkowskich
- ★ Współtworzy prawo i budżet UE

Prezydencja Rady UE

Rada UE nie ma stałego przewodniczącego. Jej pracami kieruje kraj sprawujący prezydencję w Radzie, który zmienia się na zasadzie rotacji co sześć miesięcy. I tak przedstawiciele kraju sprawującego prezydencję przewodniczą posiedzeniom Rady UE.

Polska sprawowała przewodnictwo w Radzie UE od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 r. Obecnie prezydencję w Radzie UE sprawuje Dania.

3. Komisja Europejska - jest najważniejszym organem wykonawczym UE. Proponuje przepisy oraz czuwa nad poszanowaniem traktatów i stosowaniem przez państwa członkowskie prawa i polityki UE. Komisja zarządza budżetem unijnym i negocjuje umowy międzynarodowe w imieniu Unii.

Obecną Przewodniczącą Komisji Europejskiej jest Ursula von der Leyen z Niemiec.

4. Rada Europejska - składa się z głów państw lub szefów rządów państw członkowskich (większość państw jest aktualnie reprezentowana przez premierów, z wyjątkiem Cypru, Francji, Litwy i Rumunii, które są reprezentowane przez prezydentów) oraz jej przewodniczącego (wybieranego przez Radę Europejską na 2,5-letnią kadencję) i przewodniczącego Komisji Europejskiej.

Rada Europejska wyznacza kierunki polityczne UE.

Przewodniczącym Rady Europejskiej jest António Costa z Portugalii.

5. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) - dokonuje wykładni prawa unijnego, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich krajach UE. Czuwa nad jednolitym stosowaniem prawa UE, a także rozstrzyga spory prawne między rządami krajów Unii a jej instytucjami.

6. Europejski Bank Centralny - Jest bankiem Unii Europejskiej dla 19 państw członkowskich, które wprowadziły w swoich krajach walutę euro. Powstał 1 czerwca 1998 r. i jest instytucją niezależną politycznie i finansowo.

Prawo Unii Europejskiej

1. **Prawo pierwotne UE** - to fundament systemu prawnego UE, który określa cele, zasady działania, strukturę instytucji oraz kompetencje UE. Obejmuje ono:

- ★ Traktaty założycielskie (np. Traktat o Unii Europejskiej – TUE, Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – TFUE),
- ★ Traktaty akcesyjne (dotyczące przystąpienia nowych państw),
- ★ Kartę praw podstawowych UE
- ★ Ogólne zasady prawa, takie jak: zasada pierwszeństwa, zasada bezpośredniego skutku, zasada proporcjonalności, zasada pomocniczości

2. **Prawo wtórne UE** – jest tworzone na podstawie prawa pierwotnego przez instytucje UE i obejmuje:

- ★ Rozporządzenia – mają charakter ogólny, są bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, bez potrzeby implementacji.
- ★ Dyrektywy – wiążą państwa członkowskie co do celu, ale pozostawiają swobodę co do formy i środków jego osiągnięcia (wymagają implementacji do prawa krajowego).
- ★ Decyzje – wiążą tylko adresatów (np. konkretne państwo, firmę lub osobę); nie mają charakteru ogólnego.
- ★ Zalecenia i opinie – niewiążące akty, mają charakter doradczy lub interpretacyjny.

3. **Pozostałe źródła prawa UE**

- ★ orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE)
- ★ prawo międzynarodowe, które często jest dla TSUE źródłem inspiracji przy rozwijaniu orzecznictwa. TSUE powołuje się na prawo pisane i prawo zwyczajowe.

Swoboda przepływu osób, usług i kapitału są fundamentalnymi zasadami rynku wewnętrznego UE, zapisanymi w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz rozwijanymi przez układ z Schengen.

Swoboda przepływu osób umożliwia obywatelom UE:

- ★ swobodne przemieszczanie się i osiedlanie w innych państwach członkowskich,
- ★ podejmowanie pracy, nauki, działalności gospodarczej lub życia na emeryturze w dowolnym kraju UE,
- ★ korzystanie z równego traktowania w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i warunków pracy.

Swoboda świadczenia usług pozwala przedsiębiorcom i specjalistom z jednego państwa UE:

- ★ świadczyć usługi tymczasowo w innym państwie członkowskim bez konieczności zakładania tam działalności,
- ★ korzystać z uproszczonych procedur i wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych.

Swoboda przepływu kapitału zapewnia:

- ★ możliwość swobodnego transferu pieniędzy, inwestycji i aktywów między państwami UE,
- ★ brak ograniczeń w zakresie zakupu nieruchomości, inwestowania na giełdzie czy zakładania kont bankowych w innych krajach UE.

Symbole Unii Europejskiej - odzwierciedlają wspólne wartości, tożsamość i jedność narodów Europy. Są rozpoznawalne w całym świecie i wzmacniają poczucie wspólnoty obywateli Unii.

Flaga Unii Europejskiej

Niebieskie tło z dwunastoma złotymi gwiazdami ułożonymi w okrąg.

Gwiazdy symbolizują jedność, solidarność i harmonię między narodami Europy.

Liczba 12 nie odnosi się do liczby państw – to symbol doskonałości i pełni.

Hymn Unii Europejskiej

„Oda do radości” z IX Symfonii Ludwiga van Beethovena.

Wyraża uniwersalne wartości wolności, pokoju i braterstwa. Wersja hymnu UE jest instrumentalna – bez słów, by przemawiać do wszystkich Europejczyków.

Dzień Europy – 9 maja

Upamiętnia ogłoszenie tzw. Deklaracji Schumana z 1950 roku – uznawanej za początek integracji europejskiej. Tego dnia w całej Europie organizowane są wydarzenia promujące jedność, kulturę i wartości UE.

